

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/312552988>

Burdur İli Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenlerinin Uygulama Yeterlik Düzeyleri

Article · January 2005

CITATIONS
5

READS
62

2 authors:

Fatma Çalışandemir
Mehmet Akif Ersoy University

13 PUBLICATIONS 70 CITATIONS

[SEE PROFILE](#)

Nuray Senemoglu
Hacettepe University

83 PUBLICATIONS 577 CITATIONS

[SEE PROFILE](#)

Some of the authors of this publication are also working on these related projects:

Üstün Yeteneklilere Yönelik İlkokul (1-4. sınıf) Öğretim Programı Geliştirme: Bir Eylem Araştırması [View project](#)

THE EFFECT OF INTEGRATED CURRICULUM APPLIED AT HISTORICAL PLACES TO THE EMOTIONAL PRODUCTS [View project](#)

ISSN : 1302-5945

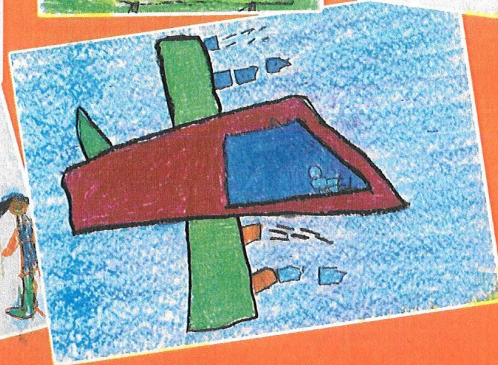
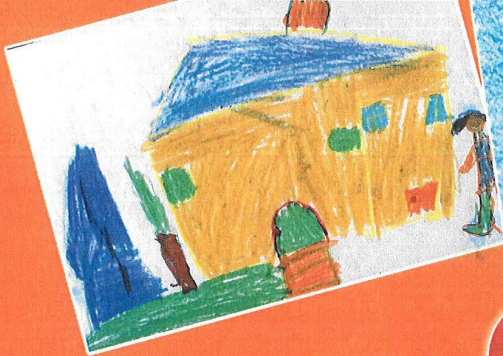
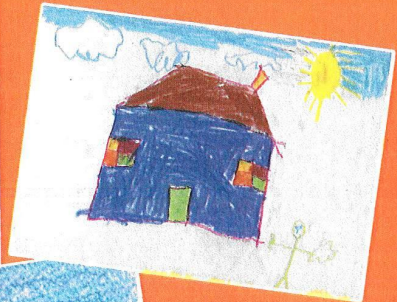
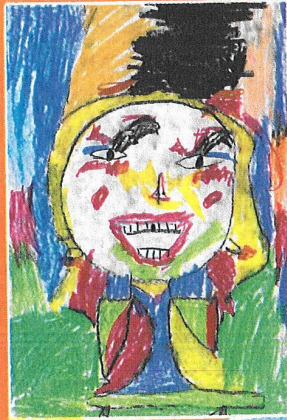
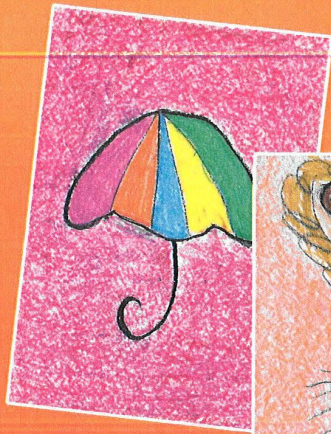
Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi

CİLT / VOL : 2

HAZİRAN-ARALIK / JUNE-DECEMBER, 2005

SAYI / NO : 1-2

"The Journal of
Child Development and Education"

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ

ÇOCUK GELİŞİMİ ve EĞİTİMİ BÖLÜMÜ MEZUNLARI DERNEĞİ

ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ DERGİSİ
JOURNAL OF CHILD DEVELOPMENT AND EDUCATION

Cilt/ Vol: 2

Haziran-Aralık/ June - December, 2005

Sayı/ No: 1-2

Sahibi

Hacettepe Üniversitesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Mezunları Derneği

Yayın Kurulu Başkanı / Editor

Prof. Dr. Duyan MAĞDEN

Yayın Kurulu

(Alfabetik sıraya göre)

Doç. Dr. Mesude ATAY
Prof. Dr. Servet BAL
Prof. Dr. Pınar BAYHAN
Doç. Dr. Bahar DOĞAN

Prof. Dr. Mübeccel GÖNEN
Prof. Dr. Nilgün METİN
Prof. Dr. Belma TUĞRUL
Prof. Dr. Elif ÜSTÜN

Akademik Danışmanlar Kurulu (Hakem Grubu)

(Alfabetik sıraya göre)

Prof. Dr. Füsün AKARSU	(Boğaziçi Ün.)	Doç. Dr. Gönül KIRCAALİ-İFTAR	(Anadolu Ün.)
Prof. Dr. Berrin AKMAN	(H.Ü. Ün.)	Prof. Dr. Nilgün KARAAGAOĞLU	(Başkent Ün.)
Prof. Dr. Reha ALPAR	(H.Ü. Ün.)	Prof. Dr. Hülya KAYIHAN	(H.Ü. Ün.)
Prof. Dr. Banu ANLAR	(H.Ü. Ün.)	Prof. Dr. Efser KERİMOĞLU	(Ankara Ün.)
Prof. Dr. Neriman ARAL	(Ankara Ün.)	Prof. Dr. Emine Z. KILIÇ	(Ankara Ün.)
Prof. Dr. Meziyet ARI	(Ankara Ün.)	Doç.Dr. Güler KÜÇÜKTURAN	(Başkent Ün.)
Prof. Dr. İsmihan ARTAN	(Ankara Ün.)	Prof. Dr. Duyan MAĞDEN	(H.Ü. Ün.)
Doç. Dr. Mesude ATAY	(H.Ü. Ün.)	Doç. Dr. Biran MERTAN	(Doğu Akdeniz Ün.)
Prof. Dr. Servet BAL	(H.Ü. Ün.)	Prof. Dr. Nilgün METİN	(H.Ü. Ün.)
Prof. Dr. Sevim BALCI	(H.Ü. Ün.)	Prof. Dr. Ayla OKTAY	(Marmara Ün.)
Prof. Dr. Pınar BAYHAN	(H.Ü. Ün.)	Prof. Dr. Esra ÖMEROĞLU	(Gazi Ün.)
Prof. Dr. Erol BELGİN	(H.Ü. Ün.)	Prof. Dr. Hilal ÖZCEBE	(H.Ü. Ün.)
Okutman: Türkün CANKATAN	(H.Ü. Ün.)	Prof. Dr. Soner ÖZKAN	(H.Ü. Ün.)
Prof. Dr. Nilüfer DARICA	(Başkent Ün.)	Doç. Dr. Ş. Bahar ÖZVARIŞ	(H.Ü. Ün.)
Doç. Dr. Bahar DOĞAN	(H.Ü. Ün.)	Prof. Dr. Güliden PEKCAN	(H.Ü. Ün.)
Dr. Özcan DOĞAN	(H.Ü. Ün.)	Prof. Dr. Nuray SENEMOĞLU	(H.Ü. Ün.)
Prof. Dr. Necate DÖNMEZ	(H.Ü. Ün.)	Dr. Semra ŞAHİN	(H.Ü. Ün.)
Prof. Dr. Nevin ERGUN	(H.Ü. Ün.)	Prof. Dr. Fulya TEMEL	(Gazi Ün.)
Prof. Dr. Mübeccel GÖNEN	(H.Ü. Ün.)	Prof. Dr. Belma TUĞRUL	(H.Ü. Ün.)
Uzm. Dr. Meltem GÜLSÜN	(H.Ü. Ün.)	Yrd. Doç. Dr. Figen TURAN	(H.Ü. Ün.)
Prof. Dr. Sibel GÜNEYSU	(Başkent Ün.)	Prof. Dr. Dr. Elif ÜSTÜN	(H.Ü. Ün.)
Prof. Dr. Gelengül HAKTANIR	(Ankara Ün.)		

Yazışma Adresi:

Hacettepe Üniversitesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü 06100 - Samanpazarı / ANKARA

Tel: (0312) 305 15 26 **Faks:** (0312) 305 30 53

e-mail : hucgemd@yahoo.com.

BURDUR İLİ OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN UYGULAMA YETERLİK DÜZEYLERİ

COMPETENCY LEVELS OF PRESCHOOL TEACHERS PROVINCE IN BURDUR

Fatma ÇALIŞANDEMİR*, Nuray SENEMOĞLU**

ÖZET

Bu araştırmada Burdur ilinde görev yapan okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin günlük planları uygulama yeterlik düzeyleri saptanmaya çalışılmıştır. Örnekleme 27 okul öncesi eğitimi öğretmeni oluşturmaktadır. Öğretmenleri iki kişilik üç ekip farklı zamanlarda tüm etkinliklerde gözlemleyerek, gözlem sonuçlarını gözlem formuna işaretlemişlerdir. Verilerin analizinde her öğretmen için ortalama bir puan elde edilmiştir. Öğretmenlerin her bir etkinlikten aldıkları ve toplam puanları madde aralık puanına dönüştürülerek, alt problemlere göre frekans, yüzde dağılımları verilmiş, tek yönlü varyans analizi ve Kruskal – Wallis testi kullanılmıştır. Sonuçlar; Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin günlük planı genel olarak uygulama yeterliklerinin orta düzeyde olduğu, Oyun etkinliklerinde en yeterli, Fen ve doğa etkinliğindeyse en yetersiz oldukları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler : Okul öncesi eğitim, okul öncesi eğitimi öğretmenleri, program geliştirme, öğretmen yeterliği.

ABSTRACT

This study aimed to determine competency levels of preschool teachers in Burdur province on implementing daily plans. Total of 27 teachers were included into the sample of this study. The teachers were observed by 3 different teams comprised of 2 observers each, through using an observation form. For data analysis, firstly a mean score for each teacher was calculated by using the scores obtained from 6 observers. Additionally, each score obtained by teachers for each activity was converted to item interval scores. Then, for item interval scores, frequencies and percentages were calculated according to the sub-questions, and one-way ANOVA and Kruskal – Wallis tests were used to analyze data. Findings of this study could be summarized as follows: Preschool teachers were rated as average for their overall competency on implementing the daily plan whereas they were more competent on planning and implementing game activities than other activities, and they were the most competent on planning spare time activities. Analysis of data revealed that teachers were the least competent on science and nature activities.

Key Words: Preschool education, preschool education teachers, curriculum development, teacher competencies.

GİRİŞ

Yaşamın ilk altı yılı çocuğun her türlü gelişimi açısından kritik bir dönemdir ve bu dönemde çocuk; çevreden gelen bütün uyarıcılara açık durumdadır. Zembat (2005)'a göre çocuğun ihtiyaçlarının karşılanması, temel alışkanlıkların

kazandırılması ve yaşama en iyi şekilde hazırlanması, nitelikli bir okul öncesi eğitimle gerçekleştirilir. Bu nedenle bu dönemde verilecek eğitim de çocuk açısından çok önemlidir.

Sönmez (2000), eğitilecek bireyin yaşı küçük olduğunda, öğretmenliğin zorlaştığını belirtir.

* Araş. Gör., H.Ü. Ev Ekonomisi Yüksekokulu Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü

** Prof. Dr., H.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı

mektedir. Çocuğa verilecek eğitim gündeme geldiğinde iki şeyin önemi ortaya çıkmaktadır. Bunlardan birincisi okul öncesi eğitim kurumunda uygulanacak eğitim programı, bir diğeri ise bu programı hazırlayacak ve uygulayacak öğretmenin yeterliğidir. Bu nedenle de okul öncesi öğretmenlerinin diğeri öğretmenlerden daha nitelikli ve yeterli olması gerekmektedir.

Okul öncesi eğitimine çok değerli katkıları olan İtalya'nın ilk kadın tıp doktoru Montessori'ye göre de, çocuğun eğitiminde iki şey çok önemlidir. Bunlardan biri eğitim materyalleri ve uygulamalarını içeren "çevre" diğeri ise bu çevreyi hazırlayan "öğretmen"dir.

Öğretmen bir yandan bilgi, beceri ve tutumları ile eğitim sürecine kalite kazandırırken, diğeri yandan uyguladığı yöntem, teknik ve stratejilerle eğitim programında yer alan davranışların çocuklar tarafından kazanılmasında kritik bir rol oynayarak, çocukların niteliklerinin artmasına neden olmaktadır (Gürkan, 2005).

Bilir (1993); çocuğun yaşamında kritik bir dönem olan okul öncesi yıllarının en etkili ve verimli bir şekilde değerlendirilmesi için personel eğitiminin, programın, fiziksel özelliklerin, materyalin, aile ve diğeri kurumlarla ilişkilerin ve değerlendirmenin yapılması gerektiğini ifade etmiştir.

Nitelikli bir okul öncesi eğitimin temel noktalarından biri de iyi hazırlanmış programla verilen eğitimidir. Eğitimin bilinçli ve düzenli yapılabilmesi ve çocukların tüm ihtiyaçlarını karşılayabilmesi de ancak programlı bir çalışma ile mümkün olmaktadır (Zembat, 2005).

Bütün bu görüşler, çocuğun eğitiminde, eğitim programını hazırlayan ve uygulayan öğretmenin çok büyük bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Bu da okul öncesi eğitim öğretmenlerinin programı hazırlama ve uygulama yeterliklerinin üst düzeyde olmasını gerektirmektedir. Bütün bunlar söz konusu olunca okul öncesi eğitim öğretmenlerinin eğitim ortamı içindeki uygulamalarının yeterliği hangi düzeydedir? Çocukların gelişim seviyelerine uy-

gun bir uygulama yapılmakta mıdır? Çocukların eğitiminde onlara en uygun yöntemler kullanılmakta mıdır? Uygun sınıf düzenlemesi ve etkinlikler yapılmakta mıdır? sorularını gündeme getirmektedir. Bu araştırmada da öğretmenlerin günlük eğitim programı uygulama yeterlik düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Amacı

Okul öncesi eğitimi veren öğretmenlerin uygulama yeterlik düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu araştırmada tekil ve ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Öğretmenlerin günlük planı uygulama yeterlik düzeylerini belirlemede, her etkinlik için yeterlik düzeyleri tek tek ele alınarak betimlenmeye çalışılmış, ayrıca etkinlikleri yerine getirme bakımından, mesleki tecrübe süreleri ve mezun oldukları okullara göre aralarında fark olup olmadığına bakılarak betimlenmeye çalışılmıştır.

Evren ve Örneklem

Evren

Araştırmanın çalışma evrenini Burdur ilindeki okul öncesi eğitim yapan okullarda görevli okul öncesi eğitimi öğretmenleri oluşturmaktadır.

Örneklem

Araştırmanın örneklem grubunu, Burdur ilindeki merkez okullarında görev yapan ve random olarak seçilen 27 okul öncesi eğitimi öğretmeni oluşturmaktadır.

Bu araştırmada örnekleme alınan okul öncesi öğretmenlerinin mezun oldukları lise türüne göre frekans ve yüzde dağılımı Tablo 1' de verilmiştir.

Örnekleme yer alan bu öğretmenlerin tamamı lise sonrası önlisans ya da lisans programını tamamlamıştır.

Örnekleme yer alan okul öncesi öğretmenlerinin mesleki tecrübe sürelerine göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 2' de verilmiştir.

Tablo 1 : Örneklem Grubundaki Öğretmenlerin Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Dağılımı

	Kız Meslek Lisesi	Lise	Toplam
F	22	5	27
%	81.5	18.5	100

Tablo 2 : Örneklem Grubundaki Öğretmenlerin Mesleki Tecrübe Sürelerine Göre Dağılımı

	5 Yıdan Az	5-10 Yıl	11-15 Yıl	16 Yıl +	Toplam
F	5	-	5	17	27
%	18.5	-	18.5	63	100

Tablo 2’de de görüldüğü gibi örnekleme random olarak alınan öğretmenler arasında 5 ile 10 yıl arasında görev yapan öğretmen bulunmamaktadır. Bu nedenle araştırmada mesleki tecrübe yıllarına göre yapılacak istatistik işlemlerinde serbestlik derecesi 3 yerine 2 olarak alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, uygulaması yapılarak araştırmacı tarafından oluşturulan “Öğretmen Gözlem Formu” kullanılmıştır. “Öğretmen Gözlem Formu” nun geliştirilme sürecinde her etkinlik için gözlemlenecek davranış maddeleri yazılmıştır. Geliştirilen bu gözlem formundaki maddeler için 5 öğretim üyesi, 7 çocuk gelişimi ve eğitimi uzmanı ve 3 program geliştirme uzmanının görüşlerine başvurulmuştur. Gözlem formundaki maddelerin uygulanabilirliğini görmek amacıyla onbeş gözlem yapılarak, form üzerinde gerekli düzeltmeler gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama İşlemi

Gözlem formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde öğretmenlerin mezun oldukları lise, yüksek öğretim ve mesleki tecrübelerini öğrenmek amacıyla hazırlanan sorular bulunmaktadır. İkinci bölümde ise öğretmenlerde gözlem-

lenecek olan etkinlikleri uygulamadaki yeterliklerini belirlemeye yönelik davranış maddeleri yer almaktadır. Gözlemlenen etkinlikler ve bu etkinliklerde gözlenen davranış maddelerinin sayısı (Serbest Zaman Etkinlikleri 26 davranış maddesi, Toplanma Temizlik Zamanı (Rutin Etkinlikler) 6 davranış maddesi, Türkçe Dil Etkinlikleri 33 davranış maddesi, Oyun Etkinlikleri 11 davranış maddesi, Müzik Etkinlikleri 10 davranış maddesi, Fen ve Doğa Etkinlikleri 11 davranış maddesi ve Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları 7 davranış maddesi) 104’tür. Gözlem Formu’nda beş dereceli ölçek kullanılmıştır. Gözlem formundaki beş dereceli ölçekte; “hiçbir zaman, nadiren, bazen, çoğu zaman ve her zaman” ifadeleri kullanılmıştır. Gözlem formundan elde edilen veriler üzerinde frekans ve yüzde işlemlerine başvurulmuştur.

Gözlemin uygulanabilmesi için gözlem konusunda yeterli bilgiye sahip 5 kişiye bu gözlem formu ile ilgili gerekli açıklamalar yapılmıştır. Gözlemler okul öncesi eğitimi almış ve gözlem konusunda yetiştirilmiş 6 kişilik bir ekip tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmacının kendisi de bizzat gözlem grubunda yer almıştır. Gözlem için ikişer kişiden oluşan 3 ekip hazırlanmıştır. Bu ekip araştırmanın başından sonuna kadar hiç değişmemiştir. Gözlem formunun uygulanmasında her öğretmen aynı anda 2 gözlemci tarafından gözlemlenmiştir. Her bir gözlem ekibi her öğretmeni 1 kez izlemiştir ve gözlem formunu uygulamıştır. Her öğretmen toplam 3 kez gözlenmiştir.

Verilerin Analizi

Öğretmenlerin altı gözlemciden aldıkları puanlar toplanarak 6’ya bölünmüş ve böylece her bir öğretmen için ortalama bir puan elde edilmiştir. Bu puanlar her bir etkinlik için o etkinlikteki madde sayısına bölünerek madde puanına dönüştürülmüştür. Elde edilen bu veriler için aralık hesaplaması yapılmış ve her bir öğretmen aldıkları madde puanına göre bu aralıklara yerleştirilerek yeterlik düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Ortalama değer için aralık belirlemede 5-1/5 formülü kullanılmış ve .80 değeri bulunmuştur. Buna göre araştırmanın alt problemleri doğrultusunda elde edilen bulgular öğretmenlerin etkinlikleri yerine getirme düzeyleri için hesaplanan ortalama değeri;

1.00 – 1.79 arasında ise; etkinlikleri “hiçbir zaman” yerine getirmedikleri,

1.80 – 2.59 arasında ise; etkinlikleri “nadiren” yerine getirdikleri,

2,60 – 3,39 arasında ise; etkinlikleri “bazen” yerine getirdikleri,

3,40 – 4,19 arasında ise; etkinlikleri “çoğu zaman” yerine getirdikleri,

4,20 – 5.00 arasında ise; etkinlikleri “her zaman” yerine getirdikleri, şeklinde ifade edilmiştir.

Gözlemciler arasındaki tutarlılığa Kendall'in W testi ile bakılmıştır. Tablo 3' de Kendall'in W testi ile elde edilen bulgular verilmiştir.

Tablo 3 incelendiğinde, Kendall'in W testi sonucunda elde edilen bulgular sonucunda, gözlemciler arasında tutarlılık olduğu söylenebilmektedir.

Tablo 3 : Gözlemciler Arasındaki Tutarlılık İçin Kendall'in W Testi

Değişken	Sd	Ki kare	Kendall W	Önem düzeyi
Serbest Zaman Etkinlikleri	26	58.236	.373	.000
Rutin Etkinlikler	26	79.843	.512	.000
Türkçe Dil Etkinlikleri	26	59.659	.382	.000
Oyun Etkinlikleri	26	67.142	.430	.000
Müzik Etkinlikleri	26	66.854	.429	.000
Fen ve Doğa Etkinlikleri	26	61.130	.392	.000
Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları	26	99.743	.639	.000

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmadan elde edilen veriler Tablo 4'de verilmiştir. Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin günlük planı uygulama yeterlik düzeylerine ilişkin ortalama ve standart sapmaların dağılımları Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin etkinlikleri yerine getirme düzeylerine göre en yüksek ortalamanın 3,763 ile “oyun etkinlikleri”, en düşük ortalamanın ise 1,946 ile “fen ve doğa etkinlikleri” olduğu görülmektedir.

Tablo 5'de öğretmenlerin günlük planları uygulama yeterlik düzeyi ve her bir etkinliği uygulama yeterlik düzeyleri görülmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde genel olarak öğretmenlerin günlük planları uygulama yeterlik düzeylerine göre aldıkları ortalama değer 3,70 bulunmuştur. Bu da okul öncesi eğitim öğretmenlerinin iyi düzeyde olduğunu göstermektedir.

Bulgular sonucunda örnekleme seçilen okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin bütün etkinlikleri gün içerisinde yapamadıklarını söyleyebiliriz. Bunun sebepleri olarak; öğretmenlerin, etkinlikleri planlama konusunda problem yaşamaları, zamanı iyi kullanamamaları, etkinlikler için yeterli performansı gösterememeleri, sınıftaki çocuk sayısının fazla olması sayılabilir. Kandir (1991) tarafından yapılan bir araştırmada, öğretmenlerin programı uygularken, öğrenci sayısının çokluğu, araç-gereç yetersizliği yüzünden sorun yaşadıkları sonucu tespit edilmiştir. Güler (2001) tarafından yapılan araştırmada da elde edilen bulgular sonucunda öğretmen-

Tablo 4 : Öğretmenlerin Günlük Planı Uygulama Yeterlik Düzeylerine İlişkin Puanlar

Etkinlikler	K Madde Sayısı	N	Ortalama	Standart Sapma
Serbest Zaman Etkinlikleri	26	27	3,529	,264
Rutin Etkinlikleri	6	27	3,294	,571
Türkçe Dil Etkinlikleri	33	27	3,057	,373
Oyun Etkinlikleri	11	27	3,763	,410
Müzik Etkinlikleri	10	27	2,838	,446
Fen Ve Doğa Etkinlikleri	11	27	1,946	,761
Okuma Yazmaya Hazırlık	7	27	2,942	1,120

Tablo 5 : Öğretmenlerin Uyguladıkları Günlük Planlardan Aldıkları Puanlara ve Uyguladıkları Etkinliklere Göre Yeterlik Düzeylerindeki Dağılım

		<i>Hiçbir Zaman</i>	<i>Nadiren</i>	<i>Bazen</i>	<i>Çoğu Zaman</i>	<i>Her Zaman</i>	<i>Toplam</i>	<i>Ortalama Değer</i>
Günlük Planlara Göre	Frekans	-	6	13	8	-	27	3,70
	Yüzde	-	22,22	48,15	29,63	-	100	
Serbest Zaman Etk. Göre	Frekans	-	-	8	19	-	27	3,70
	Yüzde	-	-	29,63	70,37	-	100	
Rutin Etk. Göre	Frekans	-	1	15	9	2	27	3,44
	Yüzde	-	3,70	55,56	33,33	7,41	100	
Türkçe Dil Etk. Göre	Frekans	-	3	19	5	-	27	3,07
	Yüzde	-	11,11	70,37	18,52	-	100	
Oyun Etk. Göre	Frekans	-	-	5	16	6	27	4,04
	Yüzde	-	-	18,52	59,26	22,22	100	
Müzik Etk. Göre	Frekans	-	9	15	3	-	27	2,78
	Yüzde	-	33,33	55,56	11,11	-	100	
Fen ve Doğa Etk. Göre	Frekans	11	11	4	1	-	27	1,82
	Yüzde	40,74	40,74	14,82	3,7	-	100	
Okuma Yazmaya Haz. Çalış. Göre	Frekans	6	2	5	14	-	27	3,00
	Yüzde	22,22	7,41	18,52	51,85	-	100	

menlerin bazı öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmamaya ilişkin olarak, genellikle fiziki ortam, araç gereç yetersizliği ve çocuk sayısının fazla olması üzerinde yoğunlaştığını belirtmiştir.

Şahin (1998) tarafından yapılan bir araştırmada da yöneticilerin büyük bir çoğunluğunun okul öncesi öğretmenlerini özellikle planlama, oyun, serbest zaman etkinlikleri, müzik, beslenme, tanıma gibi yeterlik boyutlarına göre pratik el becerileri, araç gereç hazırlama, fen ve doğa etkinlikleri, sanat etkinlikleri, tanıtım etkinlikleri ve özürü çocukların eğitimine yönelik çalışmalar gibi yeterlik boyutlarında kısmen yeterli buldukları sonucuna varmıştır.

Şahin ve ark. (1997) tarafından okul öncesi eğitim öğretmenlerinin sorunlarının incelenmesi konusunda yapılan araştırmada öğretmenin başarısını ve verimini düşüren etkenler arasında fiziksel koşullar, sağlanan araç-gereç ve diğer olanaklar, denetim, mesleki gelişim olanakları ve özlük hakları ile ilgili sorunlar sayıl-

mıştır. Öğretmen sorunlarının genellikle; insan ilişkileri, sınıfta davranış yönetimi, ana-babaların desteklenmesi, sınıfta yapılabilecek faaliyetler, eğitim programı, çocuğun gelişimini destekleme, kendi kişisel ve mesleki yaşamını kontrol altına alma olarak belirlendiği görülmüştür.

Şahin ve ark. (1997)'nin yaptıkları araştırma sonucunda bulunduğu gibi yapılan bu araştırmada da öğretmenlerin eğitim programını istenilen yeterlikte planlamada ve uygulamada problem yaşamalarının pek çok sebebinin olduğu bulunmuştur. En önemli nedenin de öğretmenlerin planlama ve uygulama konusunda yeterli bilgiye sahip olmamaları olduğu belirlenmiştir.

Tablo 5'de, öğretmenlerin "serbest zaman etkinliklerini" yerine getirme düzeylerine ilişkin bulgulara bakıldığında; ortalama değerin 3,70 olduğu bulunmuştur. Bu da örneklemini oluşturan öğretmenlerin "serbest zaman etkinliklerini" uygulamada yeterliklerinin iyi düzeyde olduğunu göstermektedir.

Turla (1995) tarafından okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin sanat etkinliklerini planlama, uygulama ve değerlendirme becerilerinin incelenmesi konulu yapılan araştırma sonucunda; öğretmenlerin tamamının etkinliklerde artık malzeme kullandıkları, en çok resim çalışmalarını tercih ettikleri, yoğurma maddelerinden tuz seramiğinin en çok tercih edilen materyal olduğu, tüm kurumlarda oyun köşelerinin bulunduğu ancak tüm çalışmalarda çocukları sanatsal açıdan daha aktif kılmaya yönelik çalışmaların yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak; öğretmenlerin sanat etkinliklerinde teknik olarak neler yapılması gerektiğini bildiklerini, ancak bunların hepsini uygulamadıklarını, uyguladıkları tekniklerin çocukların daha pasif olarak çalışabilecekleri teknikler olduğunu söyleyebiliriz. Bu da sanat etkinliklerinin uygulama yeterlik düzeyinin çok iyi yeterlikte olmasının nedenini ortaya koyuyor diyebiliriz.

Tablo 5'de, öğretmenlerin "rutin etkinlikleri" yerine getirmelerine ilişkin bulgularda ortalama değere bakıldığında, sonucun 3,44 olduğu görülmektedir. Bu da öğretmenlerin orta düzeyin biraz üzerinde yeterliğe sahip olduklarını ve "rutin etkinlikleri" yerine getirmeyen öğretmen olmadığını göstermektedir. Öğretmenlerin hepsi rutin etkinlikleri yerine getirmesine rağmen, nitelik bakımından özellikle tüm çocukların sorumluluk almalarını, oyun yoluyla etkinlik sonrası toplanma ve temizlik çalışmalarını yaptırmadıklarını, çocuklara sadece genelde yönerge verip toplanmayı sağladıkları ya da etkinliği çocuklar için ilgi çekici hale dönüştürmedikleri için etkinlik sonrası toplanma aşamasını kendilerinin yaptıklarını belirtebiliriz.

Tablo 5'de, "Türkçe dil etkinlikleri" uygulama yeterlik düzeylerine göre okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin, aldıkları madde puanlarına göre ortalama değer, 3,07 olarak bulunmuştur. Elde edilen bu sonuç örnekleme alınan öğretmenlerin "Türkçe dil etkinliklerini" yerine getirme açısından orta düzeyde yeterliğe sahip olduklarını göstermektedir.

Araştırma bulgularına bakıldığında öğretmenler tarafından "Türkçe dil etkinliklerinin" istenilen nitelikte yapılmadığı görülmektedir. Oysa ki çocuğun Türkçe'yi doğru ve düzgün konuşması okul öncesi eğitimin en önde gelen amaçlarından biridir.

Şen (1989), tarafından yapılan bir araştırma sonucunda da, okul öncesi öğretmenlerinin anadili çalışmalarında yetersiz oldukları ve buna sebep olarak da öğretmenlerin sınıfların kalabalık oluşunu, kaynak eksikliğini, araç-gereç yetersizliğini ve çocukların ilgisini çekememeyi gösterdiklerini ortaya koymuştur.

Tablo 5'de, "Oyun etkinliklerini" yerine getirme bakımından öğretmenlerin aldıkları puanlara bakıldığında ortalama değer 4,04 olduğu bulunmuştur. Bu da öğretmenlerin "oyun etkinliklerini" yerine getirme düzeyleri bakımından iyi düzeyde olduklarını göstermektedir.

Tablo 5'e göre, öğretmenlerin tüm etkinlikler içerisinde en yeterli oldukları etkinlik "Oyun Etkinliği" olarak görülmektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin çocuklara oyun oynatma ilke ve yöntemlerini bildiklerini, uygun ortamları ve araç gereçleri hazırlayabildiklerini düşündürmektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların temel ihtiyaçlarından biri olan hareket etme ihtiyacını karşılama konusunda bir sıkıntı duymadıklarını ifade edebiliriz. Ayrıca öğretmenlerin çocuğun doğasında var olan oyunu öğretme konusunda istenilen niteliklere sahip olduklarını göstermektedir.

Turla (1995) tarafından yapılan bir araştırmada, tüm kurumlarda oyun köşesinin bulunduğu, öğretmenlerin; oyun ve müzik etkinliklerine yer verdikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Temel ve ark. (1997)'nin yaptığı araştırma sonucunda da okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin oyun etkinliklerini planlama ve uygulama konusunda hizmet içi eğitime ihtiyaç duymadıklarını ortaya koymuştur.

Kontos ve Wilcox-Herzog, (1997) Head Start öğretmenleriyle yaptıkları çalışmada en

sık kullanılan üç rol saptamışlardır. Bunlar çocuklarla birlikte oynamak, çocukları oyuna hazırlamak (oyun materyalini sağlamak gibi) ve onlarla birlikte sosyalleşmedir.

Öğretmenler oyun etkinliklerinde çocuklara gerekli araç gereci sağlamakta, gerektiğinde onların istedikleri oyunlara yer vermekte, kurallı oyunlara yer verip kuralları açıklamakta hareketli-sakin dengesini kurmaya çalışmakta, oyun için güvenli ortamı sağlamaktadırlar. Bu gibi sebepler öğretmenlerin oyun etkinliklerinde yeterli iyi düzeyde olmalarına sebep teşkil etmektedir. Bunun yanı sıra özellikle yarışmalı oyunlara yer vermeleri, planladığı ve çocukların tercih ettiği oyunları oynattıktan sonra, çocukları oynamaları için serbest bırakmaları gibi sebepler de yeterlik düzeyinin çok iyi düzeyde olmasının sebepleri arasında gösterilebilir.

Tablo 5'de, "Müzik etkinliklerini" uygulama yeterlik düzeyleri ile ilgili bulgulara bakıldığında, bu etkinliği yerine getirme bakımından öğretmenlerin aldıkları puanların ortalama değeri 2,78 olarak bulunmuştur. Bu da öğretmenlerin "müzik etkinliklerini yerine getirme bakımından orta düzeyde olduklarını nadiren ya da bazen müzik etkinlikleri yaptıklarını göstermektedir.

Tablo 5'deki "Müzik etkinlikleri" konusuna bakıldığında öğretmenlerin müzik etkinliklerini nadiren ya da bazen yaptırdıkları sonucu çıkmaktadır. Bu sonucun çıkmasındaki sebepler arasında öğretmenlerin müzik etkinliklerini sadece "şarkı söyleme" olarak algılamaları ve bu şekilde uygulayarak etkinlikte yer alması gereken diğer çalışmalara yeterince yer vermemiş olduğu gösterilebilir. Oysa ki müzik etkinliği nefes açma çalışmaları, ritim çalışmaları, yaratıcı dans gibi farklı etkinlikleri de içermektedir. Bulgular sonucunda öğretmenlerin orta düzeyde yeterli olarak tespit edilmelerinin diğer nedeni ise; öğretmenlerin şarkıyı doğru olarak söyleyememelerini gösterebiliriz.

Tablo 5'de, "Fen ve Doğa etkinliğini" her zaman yerine getiren öğretmen olmadığı ve or-

talama değeri ise 1,82 olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin Fen ve Doğa etkinlikleri konusunda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadıklarını, bu etkinlik yerine farklı etkinliklere zaman ayırdıklarını düşündürmektedir.

Arnas ve ark. (2003)'nın yaptıkları bir araştırmada, günlük programda okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin çok azının fen ve doğa etkinliklerine yer verdiği sonucu bulunmuştur. Bu sonuç araştırma bulgularını desteklemektedir.

Temel ve ark. (1997)'nin, yaptıkları bir araştırmada okul öncesi eğitim öğretmenlerinin en fazla fen ve doğa etkinliklerini planlama ve uygulama konusunda hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları sonucunu tespit etmişlerdir. Bu da araştırma sonucunu desteklemekte; bu ihtiyacın karşılanamadığını ve hala devam ettiğini göstermektedir. Oysa ki özellikle problem durumunda da belirttiğimiz gibi çocukların yaratıcı, girişken, problem çözen, meraklı, araştırmacı, dünyayı keşfeden bireyler olabilmesi için özellikle bu etkinliklerin çok iyi planlanarak uygulanması gerekmektedir.

Tablo 5'deki "Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları"ndaki uygulama yeterlik düzeyleri ile ilgili bulgulara bakıldığında; okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını yerine getirme bakımından öğretmenlerin aldıkları puanlara göre ortalama değer 3,00 olarak bulunmuştur. Bu sonuç öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını yerine getirmede orta düzeyde olduklarını göstermektedir.

Temel ve ark. (1997)'nin, yaptıkları bir araştırma sonucu öğretmenlerin okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını planlama ve uygulama konusunda hizmet içi eğitime ihtiyaç duymadıklarını göstermektedir.

Bu etkinlikte orta düzeyde yeterliğin ortaya çıkmasında en büyük etken olarak öğretmenlerin kağıt üzerindeki çalışmalara yer vermelerini gösterebiliriz. Düzeyin çok iyi yeterlikte olmasının sebepleri arasında; öğretmenlerin somut nesnelerle çalışmalar yaptırmamalarını,

teksir üzerinde yapılan çalışmalarda çocukların düzeyine uygun yönerge, gelişimine uygun boya vermemelerini, iki düz çizgi arasına kurşun kalemle çizgi çalışması yaptırmalarını gösterebiliriz.

Öğretmenlerin etkinlikleri yerine getirmelerine ilişkin yeterlik düzeyleri arasındaki farka tek yönlü varyans analizi ile bakılmıştır. Varyans analizi sonuçları Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6 incelendiğinde; öğretmenlerin etkinlikleri yerine getirme düzeyleri arasında .05 düzeyinde anlamlı fark vardır. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğu Tukey testi ile kontrol edilmiştir. Tukey testi sonuçları Tablo 7' de verilmiştir.

Tablo 7 incelendiğinde; serbest zaman etkinlikleri ile müzik etkinlikleri, serbest zaman etkinlikleri ile fen ve doğa etkinlikleri, serbest zaman etkinlikleri ile okuma yazmaya hazırlık çalışmaları arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir. Bu bulguların hepsinde de anlamlı fark serbest zaman etkinliklerinin lehine bulunmuştur. Tablo 7'ye bakıldığında; rutin etkinlikler ile fen ve doğa etkinlikleri arasında anlamlı fark bulunmuştur. Buradaki fark ise rutin etkinliklerin lehinedir. Tabloya bakıldığında, Türkçe dil etkinlikleri ile oyun etkinlikleri yine Türkçe dil etkinlikleri ile ve Fen ve doğa etkinlik-

leri arasında anlamlı bir fark vardır. Buradaki fark oyun etkinliklerinin lehine iken, Türkçe dil etkinliklerinin fen ve doğa etkinlikleri arasındaki anlamlı fark Türkçe dil etkinliklerinin lehinedir. Tabloda, oyun etkinlikleri ile müzik etkinlikleri, oyun etkinlikleri ile fen ve doğa etkinlikleri arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir. Her iki etkinlikteki farkta da farkın oyun etkinlikleri lehine olduğu bulunmuştur. Ayrıca, müzik etkinlikleri ile fen ve doğa etkinlikleri arasında anlamlı fark bulunmuştur. Anlamlı fark ise müzik etkinlikleri lehinedir. Yine fen ve doğa etkinlikleri ile okuma yazmaya hazırlık çalışmaları arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. Bu anlamlı farkın ise okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının lehine olduğu bulunmuştur.

Öğretmenlerin etkinlikleri yerine getirme düzeyleri arasında farka ilişkin bulgulara bakıldığında; öğretmenlerin etkinlikleri yerine getirme düzeyleri arasında .05 düzeyinde anlamlı fark görülmektedir. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu test etmek için yapılan Tukey testi sonucunda ise; Serbest Zaman Etkinlikleri ile Rutin Etkinlikler, Türkçe Dil Etkinlikleri ve Oyun Etkinlikleri ile arasında; Rutin Etkinliklerle Türkçe Dil etkinlikleri, Oyun Etkinlikleri ve Müzik Etkinlikleri arasında; Türkçe Dil Etkinlikleri ile Müzik Etkinlikleri ve Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları arasında; Müzik

Tablo 6 : Öğretmenlerin Etkinlikleri Yerine Getirme Düzeylerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi

Varyans Kaynağı	Sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F
Gruplar Arası	6	55,956	9,326	23,884*
Grup İçi	182	71,067	,390	
Toplam	188	127,023		

* p<.05

Tablo 7 : Öğretmenlerin Etkinlikleri Yerine Getirme Düzeylerine İlişkin Tukey Testi

	S.Z.E.	R. E.	T.D.E.	O.E.	M. E.	F.D.E.	O.Y.H.Ç.
S.Z.E.	-						
R.E.	-,235	-					
T. D.E.	-,472	-,237	-				
O. E.	,233	,468	,705*	-			
M. E.	-,692*	-,457	-,220	-,925*	-		
F. D. E.	-1,583*	-1,348*	-1,111*	-1,817*	-,892*	-	
O.Y.H.Ç.	-,587*	-,352	-,115	-,821*	,104	,996*	-

* p < 0.05

etkinlikleri ile de Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

Bununla birlikte araştırmada elde edilen bulgulara göre; Serbest Zaman Etkinlikleri ile Müzik Etkinlikleri, Fen ve Doğa Etkinlikleri, Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir. Bu bulguların hepsinde de anlamlı fark serbest zaman etkinliklerinin lehine bulunmuştur. Yine, Rutin Etkinlikler ile Fen ve Doğa Etkinlikleri arasında anlamlı fark bulunmuştur. Buradaki fark ise Rutin Etkinliklerin lehinedir. Bulgulara bakıldığında, Türkçe Dil Etkinlikleri ile Oyun Etkinlikleri, Fen ve Doğa Etkinlikleri arasında anlamlı bir fark vardır. Buradaki fark Oyun Etkinliklerinin lehine iken, Türkçe Dil Etkinliklerinin Fen ve Doğa etkinlikleri arasındaki anlamlı fark Türkçe Dil Etkinliklerinin lehinedir.

Tablo 7'deki bulgular incelendiğinde, Oyun Etkinlikleri ile Müzik Etkinlikleri, Fen ve Doğa Etkinlikleri arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir. Her iki etkinlikteki farkta da farkın Oyun Etkinlikleri lehine olduğu bulunmuştur. Yine bulgulara bakıldığında, Müzik Etkinlikleri ile Fen ve Doğa Etkinlikleri arasında anlamlı fark bulunmuştur. Anlamlı fark ise müzik etkinlikleri lehinedir. Ayrıca, Fen ve Doğa Etkinlikleri ile Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. Bu anlamlı farkın ise Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarının lehine olduğu bulunmuştur.

Kandır (1991)'in, okul öncesi eğitim kurumlarında 4-6 yaş grubu eğitim programlarının hazırlanmasında öğretmenlerin karşılaştıkları güçlükleri belirlemek amacıyla yaptığı araştırmanın bulgularına göre, öğretmenlerin, eğitim programı hazırlamada en fazla güçlük çektikleri konular olarak günlük plan hazırlama, hedef-hedef davranışların belirlenmesi ile etkinliklere uygun eğitim durumlarını düzenleme olduğu ortaya konulmuştur.

Bu araştırmadaki bulgular sonucunda da öğretmenlerin etkinlikleri uygulamada zorluk yaşadıklarını söyleyebiliriz. Bulgular sonucunda

öğretmenlerin en iyi derecede yerine getirdikleri etkinliğin "oyun etkinlikleri" olduğu, sonrasında ise "serbest zaman etkinlikleri" olduğu görülmektedir. Bulgular sonucunda öğretmenlerin en yetersiz olarak görüldüğü etkinlik ise öncelikle "fen ve doğa etkinliği", sonrasında ise "müzik etkinlikleri" olduğu tespit edilmiştir.

SONUÇLAR

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre; okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin günlük planı genel olarak uygulama yeterliklerinin orta düzeyde olduğu, oyun etkinliklerini planlama ve uygulamada diğer etkinliklere göre daha yeterli oldukları bulunmuştur.

Ayrıca, öğretmenlerin oyun etkinliklerinden sonra en iyi uyguladıkları etkinliğin serbest zaman etkinliği olduğu, en yetersiz oldukları etkinliğin fen ve doğa etkinliği olduğu saptanmıştır.

ÖNERİLER

Bu araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak okul öncesi öğretmenlerinin günlük planı uygulama yeterlik düzeylerini artırmaya yönelik öneriler aşağıda iki ana başlık altında verilmiştir.

Yapılacak Uygulamalara Dönük Öneriler

- Elde edilen bulgulara göre, özellikle fen ve doğa etkinlikleri ile ilgili öğretmenlerin bilgilendirilmeleri gerekmektedir.
- Öğretmenlere etkinlik planlama konusunda hizmet içi eğitimler verilmelidir.

Yapılacak Araştırmalara Dönük Öneriler

- Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin fen ve doğa etkinliklerini yeterli düzeyde uygulayamamalarının sebeplerinin neler olduğu araştırılabilir.
- Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin uygulama yeterlik düzeylerini arttırabilmek için neler yapılabilir, bu konuda gerçekçi durumlar ortaya konularak çözüm önerileri üzerinde araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Arnas, Y. A. , Erden, Ş. , Aslan, D. , Cömertpay, B. (2003). Okul Öncesi Öğretmenlerin Günlük Programda Yer Verdikleri Etkinlikler ve Bu Etkinliklerde Kullandıkları Yönetimler. G. Haktanır, T. Güler (Edit) *Omep Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı Bildiri Kitabı*, Kelebek Matbaası, İstanbul.
- Bilir, Ş. (1993). Okul Öncesi Eğitimin Önemi ve Yararları. *Okul Öncesi Eğitimi I. Sempozyumu*, T.C.M.E.B. Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü. Ankara.
- Güler, D. S. (2001). *4-5 Ve 6 Yaş Okul Öncesi Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, Ankara.
- Gürkan, T. (2005). Öğretmen Nitelikleri, Görev ve Sorumlulukları. A. Oktay, Ö. P. Unutkan (Edit) *Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular* (25-44). Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.
- Kandır, A. (1991). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında 4-6 Yaş Grubu Eğitim Programlarının Hazırlanmasında Öğretmenlerin Karşılaştıkları Güçlükler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kontos, S. Wilcox-Herzog, A. , (1997) *Teachers' Interactions with Children: Why Are They So Important?*, Young Children, V.92, No. 2, Washington, D. C.
- Sönmez, V. (2000). Öğretmenlik Mesleğine Giriş. V. Sönmez, (Edit) *Eğitimin Tarihsel Temelleri*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Şahin, E. (1998). *"Bursa İli Merkez İlçelerindeki Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Görevli Öğretmenlerin Mesleki Yeterliliklerinin Belirlenmesi"*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları Ve Öğretimi Bilim Dalı, Ankara.
- Şahin, F. T. , Avcı, N. , Turla, A. (1997). *Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Sorunlarının İncelenmesi*. IV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Bildiri Özetleri Kataloğu, Yunus Emre Kampüsü, Eskişehir.
- Şen, S. (1989). *Konya İli Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Anadili Çalışmaları Eğitim Programının Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Temel, F. Z. , Ersoy, Ö. , Şahin T. F. , Avcı, N. , Turla, A. (1997). *Anaokulu Öğretmenlerinin Hizmetiçi Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi*. IV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Bildiri Özetleri Kataloğu, Yunus Emre Kampüsü, Eskişehir.
- Turla, A., (1995). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Sanat Etkinliklerini Planlama, Uygulama ve Değerlendirme Becerilerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, H.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Sağlığı Ve Eğitim Programı, Ankara.
- Zembat, R. (2005). Okul Öncesi Eğitimde Nitelik. A. Oktay, Ö. P. Unutkan (Edit) *Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular* (25-44). Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.